

Riri Sylvia Manor
Save as...

Lectura câtorva poeme, în interpretarea sensibilă a actriței **Monica Mihăilescu**, de la Teatrul Mic, a făcut parte din prezentarea „vie” a cărții. Publicul - în rândurile căruia a fost prezent consilierul cultural al Ambasadei Israelului în România, **Jonathan Rosenzweig** - a ascultat un fragment de autobiografie lirică, în cuvântul final al autoarei.

„Save as” este al doilea volum de poezie scris într-o impecabilă limbă română de **Riri Sylvia Manor**, pentru că, așa cum mărturisea ea

Casa care n-a putut fi ucisă

După-amiaza de poezie de la Cărturești, din 20 februarie a.c., a fost dedicată volumului „Save as”, al israelienei originare din România **Riri Sylvia Manor**, medic oftalmolog de renume, poetă în orele sale de solilocvii. Volumul, lansat la librăria care s-a impus printre reperele culturale cele mai atrăgătoare ale Bucureștiului de azi, publicat la Editura **Paralela 45**, a fost recomandat de criticul literar **Marius Chivu**, de la **Dilema Veche**, de poezii **Dan Cipariu** și **Ioana Ieronim**, aceasta din urmă - și remarcabilă traducătoare.

de la violențele extremiștilor din diverse locuri ale lumii la „dictatura” transformării în tabloid a „aspectelor intime ale vieții”. Fie că au fost evidențiate profunzimea, cultura solidă, generozitatea sufletească ale autoarei.

Puncte de vedere - argumentate de poeme semnificative. Am „văzut” cum aglomerarea substantivelor alcătuind universul existenței moderne - card, termopan, internet, mol, DVD ș.a. - se dizolvă în lumea retrăirilor din anii tineri (*Bilanț*). Cum norul-manta a picurat un verset din Biblie sau din Coran pentru a înveli trupul unui soldat ucis la 20 de ani (*Mantaua*). I-am descoperit cuvintele - „pești care nu dorm niciodată”; maternitatea - durere, speranță, iubire infinită (*Când naști*); afecțiunile electivă - Goya, Cehov, Saint-Exupéry (*Ratare*). A existat o evocare prozodică a revenirii în țară, după 1990, în calitate profesională, a autoarei, dar și o evocare lirică a „casei ucise” a bunicii; casa copilăriei ei, demolată în epoca ceaușistă: „A fost odată ca niciodată o casă cu un pod care își dezvăluia/ toate comorile ascunse nepoților, casă cu o masă la care râdea / familia de sărbători și râdea și copilul Eu [...] / Cui îi pasă unde e locul / casei dărâmate în alt secol și de o cameră cu pat dublu [...] / Unde mai ești tu, dragule Logofăt Nestor colț cu strada Cazarmii? [...] / Bunica zâmbește din balconul casei și-mi aruncă o floare de liliac”. Frânturile de poem își urmăresc ascultătorii mult după ce recitalul s-a încheiat.

IULIA DELEANU

Un studiu original despre Mihail Sebastian

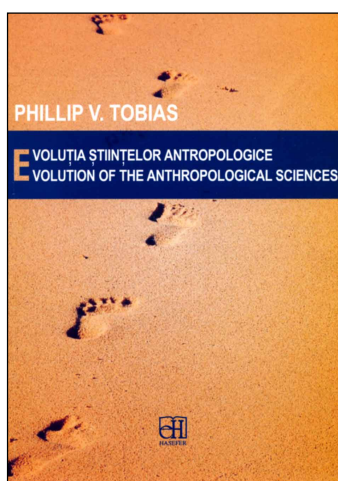
Editura Hasefer ne face o surpriză, publicând o „monografie universitară” alcătuită de un autor, pentru noi prea puțin cunoscut, **Iulian Băicuș**: „Mihail Sebastian, proiecții pe ecranul culturii europene”. Înainte de a „pătrunde” în carte, citim bibliografia: 18 surse de scrieri ale lui Sebastian (opera și „Jurnalul”), 39 de surse critice despre

Sebastian (inclusiv *Caietul cultural* „Sebastian sub vremi”, coordonat de Geo Șerban, Ed. Universal Dalsi, 1991), 22 de surse de informare generală despre iudaism, hasidism, sionism. Nu am făcut aici o statistică a surselor, vrem doar să scoatem în evidență modul de pregătire a lucrării. Capitolele cărții urmăresc opera scriitorului, după principii: „opera înaintea biografiei”. Ni se pare corect. **Iulian Băicuș** afirmă că „în privința operei lui Mihail Sebastian... recolta critică este destul de săracă”. Printre referințele critice el menționează monografia **Corneliei Ștefănescu** (Editura Tineretului, 1966), **Dorinei Grăsoiu** (Editura Minerva, 1986), prefața lui **Vicu Mândra** la „Opere alese” vol I (ESPLA, 1962), apoi referirile istoricilor literaturii române **G. Călinescu**, **E. Lovinescu**, **Ion Negoițescu**, notele criticilor **Ov. S. Crohmălniceanu**, **Dumitru Micu**. Sunt menționați editorii „Jurnalului”: **Leon Volovici**, **Gabriela Omăt**. Regretul autorului se referă la lipsa unei ediții complete a publicității lui Sebastian. **Iulian Băicuș** „pornește la drum” cu „Fragmente dintr-un carnet găsit”, pe care îl aseamănă cu scrierile de început ale lui **Marcel Proust**, apoi cu cele ale lui **Mircea Eliade**, **Emil Cioran**, pentru a reveni pomenindu-i pe **André Gide**, **Giovanni Papini**, **Camil Petrescu**, **Anton Holban**. Bun cunoscător al biografiei lui Sebastian, **Iulian Băicuș** menționează condițiile, oamenii din jurul lui Sebastian, frați, prieteni, cunoștințe, adică mediul în care a creat. Aflăm și amănunte, pentru noi, surpriză. **Pierre Hechter**, fratele mai mare al lui Sebastian, medic de profesie, se întâlnea cu **Eugen Ionescu** până în anii '80, când a rupt legătura, pentru că **Eugen Ionescu** devenise „de dreapta”.

În 1933, Sebastian publica la Editura Ciornei romanul „Femei”, pregătea „Orașul cu salcâmi” și „De două mii de ani”, romanul ce avea să-i marcheze traseul până la finalul tragic, din 1945. **G. Călinescu** îl numea pe autor „un adept al lui Descartes”. **Camil Petrescu** laudă cartea. Romanul „Accidentul”, publicat în 1940, este analizat în detaliu de **Iulian Băicuș** cu trimiteri la diferiți autori români, din alte țări. El îl compară cu un scenariu cinematografic. Înaintea „Jurnalului”, care a făcut „valuri” după cinci decenii de la moarte, Sebastian a mai scris un „Jurnal de schi” (1937-1938), „o mică bijuterie” - a descoperirii de sine. Urmează analiza romanului „De două mii de ani”, pe care **Băicuș** îl numește - credem - inadecvat, „Romanul lui Iuda”. Desigur, prefața lui **Nae Ionescu**, pe care **Matei Călinescu** o ia în derădere, este punctul de plecare, dar **Iulian Băicuș** pune lucrurile cap la cap, într-o logică admirabilă. De aici urmează „Cum am devenit huligan” și celebrul „Jurnal” scris pentru postumitate. Dramaturgia, eseistica și critica literară sunt capitole bine articulate, la obiect. Fără a-l analiza în întregime, studiul lui **Iulian Băicuș**, după opinia noastră, se înscrie cu pregnanță și originalitate în bibliografia critică „săracă” (după spusele autorului studiului) despre **Mihail Sebastian**. El are meritul de a provoca polemici, credem, fertile pe marginea ineputabilei „sebastianiade”. (B.M.M.)

Cum și când s-a desprins omul de maimuțe?

Phillip Tobias are 83 de ani și este considerat unul dintre marii antropologi moderni, unul dintre cei care au adus contribuții esențiale la descifrarea misterului care înconjoară desprinderea strămoșilor noștri din familia marilor maimuțe antropoide. În anul 2003, el a vizitat și țara noastră, venind de la un congres internațional ce avusese loc la Praga. **Phillip Tobias** s-a născut și a trăit toată viața în Africa de Sud, răscolind zăcămintele fosile ale acestui continent de unde oamenii au pornit spre cucerirea uscatului. Datorită entuziasmului și perseverenței a doi medici primari, doctori în științe, **Dan Riga** și **Sorin Riga**, Editura Hasefer a publicat o lucrare ce conține conferința ținută de **Phillip Tobias** la Institutul de Antropologie din București, în 2003, despre „Evoluția științelor antropologice”, precum și un vast studiu despre dezvoltarea creierului la primat și la om. Aproape cinci pagini sunt dedicate numai înșirării titlurilor științifice ale profesorului de origine evreiască din Africa de Sud și a lucrărilor sale (53 de volume, sute de articole...). Dar din lucrarea bilingvă (română și engleză) se pot afla date foarte interesante despre evoluția omului. După cum arată **Phillip Tobias**, la ora aceasta noile metode de datare a fosilelor au împins în timp momentul desprinderii omului de primat, de la circa 5 milioane de ani, cum s-a crezut câteva decenii, la circa 10-11 milioane de ani.

De ce nu vorbesc maimuțele? - se întreabă multă lume, știind că între noi și cimpanzeii diferanță genetică e de numai 0,1%. „Fiindcă nu ar avea ce să spună”, a răspuns în glumă un alt celebru antropolog. Iată de ce **Tobias** se ocupă de evoluția creierului la om și de dezvoltarea inteligenței strămoșilor speciei noastre. Cum se poate afla din studiul fosilelor craniene dacă primii hominini vorbeau? Vă lăsam plăcerea de a afla acest răspuns din carte, alături de alte fascinante date despre trecutul speciei umane. Cităm, în încheiere, un mic fragment din lucrarea lui **Phillip Tobias**: „Limbajul a făcut posibil ca strămoșii noștri să vorbească despre timp, să dea sens viitorului, să conștientizeze trecutul și prezentul - să descopere subjonctivul: ideea de «ce ar fi dacă». A condus la dezvoltarea ideilor abstracte, a regulilor pentru desfășurarea vieții, a modelelor de comportament, a sistemelor etice și politice, a filosofiei, religiei, științelor și artei. Mai pe scurt, limbajul a transformat un animal hominid într-un om hominid. A fost singurul pas uriaș de la apariția vieții pe pământ. Limbajul a făcut oamenii oameni!”. (A.B.)

Duminică, 17 februarie a.c., la Centrul JCC, a avut loc lansarea cărții, în cadrul unei mese rotunde desfășurată cu participarea acad. **Constantin Bălăceanu-Stolnici**, director onorific al Institutului de Antropologie, dr. **Cristiana Glavce**, director executiv al Institutului, a secretarului științific **Matei Stircea-Crăciun** și a directorului Muzeului de Științe Naturale din Ploiești, **Emilia Iancu**. Neîndreptat invitați de către Institutul de Antropologie, au lipsit tocmai cei ce s-au străduit să îi asigure apariția, doctorii în științe **Sorin Riga** și **Dan Riga**. Dr. **Cristiana Glavce** a anunțat că, recent, într-o peșteră de lângă Cluj, au fost descoperite fosile umane de acum 35.000 de ani, confirmând presupunerile prof. **Phillip Tobias** că teritoriul României a fost locuit din cele mai vechi timpuri.

NICOLAE MAREȘ:

„Antologia poeziei poloneze” (Ed. Ivan Krasko, 2007)

Un frumos volum de 410 pagini cu poeți din câteva generații: **S. Wyspianski** (1869-1907), autor al unui poem memorabil, „Daniel”, **Iaroslav Iwaszkiewicz** (1894-1979), **Julian Tuwim** (1894-1953), **A. Slonimski**, **Andrzej Kusniewicz** (celebru ca prozator), **Stanislaw Jerzy Lem**, **Leopold Lewin**, **Czeslaw Milosz** (laureat cu Nobel), **Karol Wojtyla** (Papa Ioan Paul II), **Wisława Szymborska** (laureată cu Nobel).

IAN SATUNOVSKI:

„Lupii de-ne-vorbit” (Ed. Ivan Krasko, 2007)

Poet evreu rus, considerat azi o valoare incontestabilă, cu o întreagă operă „de sertar”, născut în 1913. Traducerea aparține lui **Leo Butnaru**.

JAMES MEEK: „Un gest de iubire”

(Ed. Humanitas, 2007)

Colecția „Raftul Denisei” Romanul, celebru în Occident, este un „western siberian” din anii războiului civil.

Recomandăm cititorilor noștri

● **MOSHE IDEL**: „Ascensiuni la cer în mistica evreiască” (Editura Polirom, 2007)

O nouă carte, a unui strălucit specialist în mistica iudaică.

MIRCEA NEDELICIU, ADRIANA BABEȚI, MIRCEA MIHĂIEȘ:

„Femeia în roșu” - (Editura Polirom, 2007, ediția IV)

O proză care a fost inclusă și în programa școlară. La prima ediție, autorii erau foarte tineri.

● **SORIN ANTOHI, MOSHE IDEL**: „Ceea ce ne unește” (Editura Polirom, 2007)

● **V. TISMĂNEANU, MIRCEA MIHĂIEȘ**: „Cortina de ceață” (Editura Polirom, 2007)

CARMEN CHIVU-DUȚĂ:

„Culte din România, între prigonire și colaborare” (Editura Polirom, 2007)

MICHEL ONFRAY:

„O contraistorie a filosofiei” (Editura Polirom, 2007)

O istorie polemică a filosofiei, de la antici la moderni.

SALMAN RUSHDIE:

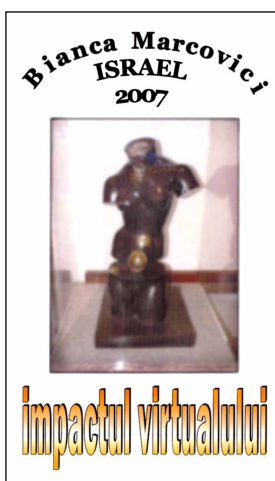
„Patrii imaginare” (Editura Polirom, 2007)

Eseistică despre imaginație, cenzură, Imperiul britanic, scriitorii **Kipling**, **Naipaul**, **Grass**, **Vonnegut**, despre palestinieni. (B.M.M.)

Impactul... cu poezia Biancăi Marcovici

Pe poeta **Bianca Marcovici** - originară din Iași, stabilită în Israel, la Haifa, în 1991 - o reprezintă cele peste 20 de plachete, unele în traducere (germană, franceză, ebraică). Am primit cu bucurie recentul volum *Impactul virtualului* (ediție proprie), după ce îi recenzasem volumul *Cireșe amare sub katiușe* (R.E., aprilie 2007). Fără reținere, putem spune că lectura fiecărui nou volum al poetei produce un impact, ne șochează sinceritatea ei îmbinată cu o capacitate de exprimare care convinge. Ea nu „se joacă” scriind, deși există și poezie ludică, „jocuri secunde”, calofile, inclusiv cele „brumăriene” (de la **Emil Brumar**, cel care a subscris la debutul **Biancăi Marcovici**). „De unde vine puterea de a termina o cursă, a alerga din interior, alergând spre interior”, scrie în prefața autoarea, de fapt, un micropoem aforistic.

Remarcăm o subtilizare a limbajului: „Privind spre Dincolo de zare / un text la care vreau să-i fac ramă / în culorile hainelor avertizoare, ultrafosforescente”. Total citabil este poemul „Lamentări de toamnă”. Poeta este o sentimentală, dar, ciudat, în multe poeme reprimă ghiocelii „necesari”, brândușele care grăiesc singure. Ne oprim la sintagme originale: „Viclenia în cinci

partii” (ca un concert simfonic), „ochi de șerpi albi” ș.a. „Morților nu le poți cere iertare / dacă le-ai pângărit amintirea”, este un final de poem remarcabil. Apoi: „să vorbim în șoaptă / ascultând Hatikva”. Există la **Bianca Marcovici** o experiență de viață bine acordată cu poezia pe care o scrie (și invers), adică poezia și viața coabitează fără demarcații. Iar viața este dură. Poeta se autosuspectează uneori: „e parșiv de frumos ce poți să scrii”. Dar este personală: „Niciodată nu mă pregătesc pentru tine / spontan îți redau cum sunt”. Volumul este la fel de interesant ca orice scrie poeta **Bianca** - **Bianca** (la debut semna, eminescian, **Blanca**). „Azi s-a mai uscat o petală”, „cad frunzele / neconcurență”, frumos ca și „zăpezile de altădată”. Nostalgia o prinde bine, glasul civic fiind un pericol pentru orice poet. „Un fir nușțial mă îmbeie”, rarism vers! Mai există și acel farmec al pendulării Iași-Haifa, cu **Muntele Carmel** străjindu prezentul. „Dragostea apare ca un Dumnezeu orb”: de ar fi auzit **Borges** acest vers! „Din nou îndrăgostită / de ceva nedefinit / între măr și pătrunjel” (știu ceva femeile, așa o fi?). Referiri cu țintă?

BORIS MARIAN